

LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Šventaragio g. 2, 01510 Vilnius,
tel.: +370 5 271 7154 / 271 7130,
el. p. bendrasisd@vrm.lt, el. pristatymo dėžutės adresas 188601464
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188601464

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Nr.

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL ZARASŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS GYVENAMOSIOS VIETOVĖS PAVADINIMO PAKEITIMO“ PROJEKTO TEIKIMO

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, vadovaudamasi Administracinių vienetų ir gyvenamųjų vietovių teritorijų ribų ir pavadinimų tvarkymo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. birželio 3 d. nutarimu Nr. 651 „Dėl Administracinių vienetų ir gyvenamųjų vietovių teritorijų ribų ir pavadinimų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“, (toliau – Taisyklės) 34 punktu, teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Zarasų rajono savivaldybės gyvenamosios vietovės pavadinimo pakeitimo“ projektą (toliau – Nutarimo projektas).

Nutarimo projekto tikslas – pakeisti Zarasų rajono savivaldybės Avilių II kaimo pavadinimą ir vadinti jį tradiciniu – Avilių miesteliu.

Siekdama išsaugoti istorinę atmintį ir puoselėti tradicijas, Avilių bendruomenė kreipėsi į Zarasų rajono savivaldybę su prašymu atkurti tradicinį Avilių miestelį, šiuo metu esantį Avilių II kaimo teritorijoje.

Lietuvių kalbos instituto Baltų kalbų ir vardyno tyrimų centro vyresnysis mokslo darbuotojas dr. Laimutis Bilkis savo rašte nurodė, kad: „Aviliai, kaip miestelio statusą turinti gyvenamoji vietovė, paminėta keliuose XIX ir XX amžiaus žinyuose ar administracinio pobūdžio sąrašuose. Varšuvoje 1886 m. išleistame geografinio žinyno *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich* VII tome užrašyta Antazavės valsčiui priklausanti vietovė *Owile mko* (*mko* = lenkų k. *miasteczko*, t. y. miestelis), kurioje, 1859 m. duomenimis, buvo 6 sodybos ir 68 gyventojai katalikai¹. Kauno gubernijos gyvenamųjų vietų sąrašė, išleistame Kaune 1892 m.²,

¹ p. 770–771; prieiga internete: http://dir.icm.edu.pl/Słownik_geograficzny/Tom_VII/86

² *Списокъ населенныхъ местъ Ковенской Губерніи*, Ковна

nurodyta Zarasų apskrities Antazavės valsčiui priklausanti gyvenvietė *Овили мѣст.* (*мѣст.* = rusų k. *мѣстечко*, t. y. miestelis)³.

Miestelio statusą *Aviliai* turėjo ir Lietuvos Respublikos laikais: 1925 m. išspausdintame leidinyje *Lietuvos apgyventos vietos*, atspindinčiame 1923 m. gyventojų surašymo duomenis, užrašytas Zarasų apskrities Antazavės valsčiui priklausantis *Avilių mt.* (*mt.* = miestelis)⁴.

Apie 1935 m. tuomet veikusi Pavardžių ir vietovardžių komisija sudarė pagal apskritis ir valsčius suskirstytų gyvenamųjų vietų sąrašus (bylas). Šių bylų VII tome įrašytas Zarasų apskrities Antazavės valsčiui priklausantis bažnytkaimis (sutrumpintai – *bk.*) *Aviliai*.

Avilių miestelis, priklausantis Dusetų rajono Avilių apylinkei, dar minimas ir 1959 m. išleistame žinyne *Lietuvos TSR administracinis-teritorinis suskirstymas*⁵. Vėliau gyvenvietei suteiktas kaimo statusas, įtvirtintas 1976 m. išleistame *Lietuvos TSR administracinio-teritorinio suskirstymo žinyne*⁶.

Remiantis šiais duomenimis galima kalbėti apie Avilių, kaip miestelio, istorinę tradiciją, apie gyvenvietės svarbą tam tikru istoriniu laikotarpiu. Todėl, vietiniams gyventojams pageidaujant, būtų pagrindo jo dabartinį pavadinimą *Avilių II kaimas* keisti pavadinimu *Avilių miestelis*. Tačiau toks statuso keitimas neturėtų būti formalus veiksmas. Jį reikėtų sieti su vietinių gyventojų įsipareigojimu ir nusiteikimu gyvenvietę vystyti, puoselėti, t. y. siekti, kad Aviliai kuo labiau atitiktų miestelių apibrėžtį.“

Avilių II kaimo teritorijos ribos buvo nustatytos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. sausio 19 d. nutarimu Nr. 61 „Dėl Zarasų rajono savivaldybės gyvenamųjų vietovių teritorijų ribų ir pavadinimo tvarkymo“, jam buvo priskirta 884,04 hektaro teritorija (ribos buvo išplėtos panaikintų Bendriškių kaimo (20,80 hektaro) ir Jazdaičiškių kaimo (19,12 hektaro) teritorijų dalimis).

Pažymėtina, kad, sutvarkius savivaldybės gyvenamųjų vietovių teritorijų ribas, šiuo metu galiojantys Zarasų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendiniai⁷ neatitinka esamos faktinės savivaldybės teritorinės plėtros situacijos ir pradėtos jo keitimo procedūros – 2023 m. lapkričio 30 d. Zarasų rajono savivaldybės taryba priėmė sprendimą Nr. T-230 „Dėl Zarasų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo pradžios ir planavimo tikslų nustatymo“. Rengiant atnaujinto Zarasų rajono savivaldybės bendrojo plano sprendinius bus atsižvelgta į atitinkamų

³ p. 235; prieiga internete: <https://www.epaveldas.lt/preview?id=C150000287150>

⁴ p. 523; prieiga internete: <https://archive.org/details/lietuvos-apygyventos-vietos-1925/page/522/mode/2up?view=theater>

⁵ Vilnius: Valstybinė politinės ir mokslinės literatūros leidykla, p. 57; prieiga internete:

<https://www.epaveldas.lt/preview?id=C477C10000233169>

⁶ Vilnius: Mintis, p. 18

⁷ patvirtinti Zarasų rajono savivaldybės tarybos 2011 m. vasario 3 d. sprendimu Nr. T-1 „Dėl Zarasų rajono savivaldybės bendrojo plano patvirtinimo“ ir Zarasų rajono savivaldybės tarybos 2021 m. vasario 5 d. sprendimu Nr. T-3 „Dėl Zarasų rajono savivaldybės bendrojo plano koregavimo patvirtinimo“

gyvenamųjų vietovių teritorinę ir urbanizacijos plėtrą ir bus realizuota Avilių II kaimo konversija į Avilių miestelį.

Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymo 3 straipsnio 4 dalyje nustatyta „miestelių“ samprata, t. y.: „kompaktiškai užstatytos gyvenamosios vietovės, turinčios nuo 500 iki 3000 gyventojų, kurių daugiau kaip pusė dirbančiųjų dirba pramonėje, verslo bei gamybinės ir socialinės infrastruktūros srityse, taip pat **tradiciniai miesteliai**.“

Atsižvelgiant į pateiktus duomenis, darytina išvada, kad Zarasų rajono savivaldybės Imbrado seniūnijos Avilių II kaimas atitinka tradicinio miestelio tipui keliamus reikalavimus, todėl šios gyvenamosios vietovės atitiktis kitiems miestelio požymiams nevertintinas.

Pakeitus Avilių II kaimo pavadinimą, bus įgyvendintas vietos bendruomenės siekis vystyti bendruomeniškumo tradicijas miestelyje, puoselėti šios gyvenamosios vietovės, kaip miestelio, istorinį palikimą ir versti naują Avilių miestelio raidos puslapį.

Valstybinė lietuvių kalbos komisija yra pateikusi teigiamą išvadą dėl keičiamo kaimo pavadinimo.

Zarasų rajono savivaldybė 2024 m. liepos–rugpjūčio mėnesiais organizavo konsultavimąsi su vietos gyventojais. Apklausoje dalyvavo 161 gyventojas, iš jų 152 pasisakė už tai, kad būtų keičiamas Avilių II kaimo pavadinimas į Avilių miestelį. Įvertinusi vietos gyventojų nuomonę, Zarasų rajono savivaldybės taryba sprendimu pateikė siūlymą Lietuvos Respublikos Vyriausybei dėl minėto kaimo pavadinimo pakeitimo.

Papildomai su visuomene buvo konsultuojamasi Nutarimo projektą paskelbus Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS).

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 15 straipsnio 1 dalimi, kurioje nustatyta, kad, rengiant teisės akto, kuriuo numatoma reglamentuoti iki tol nereglamentuotus santykius ir kuriuo iš esmės keičiamas teisinis reguliavimas, projektą, privalo būti atliekamas numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas, Nutarimo projekto numatomas teisinio reguliavimo poveikis nevertintas.

Nutarimo projektas Europos Sąjungos teisės aktams neprieštarauja.

Nutarimo projektas neperkelia ir neįgyvendina Europos Sąjungos teisės aktų nuostatų.

Numatomo teisinio reguliavimo neigiamų pasekmių nenumatoma.

Nutarimo projekto įgyvendinimas papildomų valstybės biudžeto lėšų nepareikalaus.

Nutarimo projekte nėra apibrėžiamos sąvokos ir jas įvardijantys terminai, kurie turėtų būti įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka. Nutarimo projektas atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

Nutarimo projektas be pastabų suderintas su Lietuvos Respublikos aplinkos, Lietuvos Respublikos susisiekimo ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijomis, Nacionaline žemės tarnyba prie Aplinkos ministerijos ir valstybės įmone Registrų centru.

Derinimo metu Aplinkos ministerija pasiūlė apsvarstyti Nutarimo projekto papildymą duomenimis ir (ar) dokumentais, pagrindžiančiais Avilių II kaimo atitiktį Teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymo 3 straipsnio 4 dalyje nurodytam tradicinio miestelio atvejui (sampratai) ir šio kaimo ribų identifikavimą istorinio Avilių miestelio teritorijos atžvilgiu. Išnagrinėję Aplinkos ministerijos pateiktus pastebėjimus, kartu su Zarasų rajono savivaldybe ir Avilių kaimo bendruomene pateikėme atsakymus į iškeltus klausimus ir papildomus dokumentus bei informaciją (pridedama). Įvertinusi argumentus dėl Avilių II kaimo atitikties tradicinio miestelio tipui ir pateiktą grafinę medžiagą, įrodančią šio kaimo ir buvusio Avilių miestelio teritorijų tapatumą, Aplinkos ministerija Nutarimo projektą derino, atkreipdama dėmesį į tai, kad toks pakeitimas turėtų atitikti įstatyme nustatytus tradiciniams miesteliams keliamus reikalavimus. Manome, kad pateikta dokumentinė medžiaga įrodo, kad Avilių II kaimo teritorijoje buvo istorinis Avilių miestelis, laikytinas tradiciniu⁸.

Nutarimo projektą parengė Vidaus reikalų ministerijos Viešojo administravimo ir vietos savivaldos politikos grupės (vadovė – Alma Bulkevičienė, tel. (0 5) 271 7105, el. p. alma.bulkeviciene@vrm.lt) patarėja Aurelija Tranylienė (tel. (0 5) 271 8306, el. p. aurelija.tranyliene@vrm.lt).

PRIDEDAMA:

1. Nutarimo projektas, 1 lapas.
2. Zarasų rajono savivaldybės tarybos 2024 m. rugsėjo 23 d. sprendimas Nr. T-194 „Dėl Avilių II kaimo pavadinimo keitimo iš Avilių II kaimas į Avilių miestelis“ ir aiškinamasis raštas, 2 lapai.
3. Valstybinės lietuvių kalbos komisijos 2024 m. balandžio 4 d. raštas Nr. S1-109(1.7), 1 lapas.
4. Aplinkos ministerijos 2024 m. spalio 10 d. raštas Nr. D8(E)-4631, 1 lapas.
5. Vidaus reikalų ministerijos 2024 m. spalio 29 d. raštas Nr. 1D-4997, 12 lapų.
6. Aplinkos ministerijos 2024 m. lapkričio 18 d. raštas Nr. D8(E)-5228, 1 lapas.
7. Susisiekimo ministerijos 2024 m. spalio 24 d. raštas Nr. 2-3707, 1 lapas.
8. Žemės ūkio ministerijos 2024 m. spalio 10 d. raštas Nr. 2D-2566 (12.140E), 1 lapas.
9. Valstybės įmonės Registrų centro 2024 m. spalio 16 d. raštas Nr. S-24311(1.4E), 1 lapas.

⁸ Apibendrinus žodžio „tradicinis“ reikšmes, pateikiamas Lietuvių kalbos žodyne ir Terminų banke, galime teigti, kad tai yra materialus ar nematerialus, išlaikytas tradicijų, paveldas, istoriškai susidarantių ir įsitvirtinančių grupės kultūros formų perdavimas iš kartos į kartą. Tai išlikęs natūra arba dokumentuotas paveldas, išsaugojęs unikalų istorinį palikimą, grindžiamas tradiciniais tam tikros srities (pvz., urbanistiniais) požymiais, skirtas skatinti ir supažindinti su kultūros paveldu

10. Nacionalinės žemės tarnybos prie Aplinkos ministerijos 2024 m. spalio 4 d. raštas
Nr. 2024-10-04 Nr. 1SD-71991-(3.3 E.), 1 lapas.

L. e. vidaus reikalų ministro pareigas

Agnė Bilotaitė

Aurelija Tranylienė, tel. (0 5) 271 8306, el. p. aurelija.tranyliene@vrm.lt